

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องพฤติกรรมการสอนของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท ที่แตกต่างกัน ในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านการเสนอเนื้อหาวิชา และการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสอนสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนตามสภาพจริงของครูสุศึกษาในชั้นเรียนคนละ 3 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 108 ครั้ง นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละในการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และใช้ค่าไคสแควร์ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท ที่แตกต่างกัน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

1. สถานภาพของครูสุศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 จำนวนใกล้เคียงกัน มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 5 - 10 ปี และทำการสอน 16 - 20 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากการสอนสุศึกษาแล้ว ครูสุศึกษายังต้องปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ อีก ที่พบมากคือ การสอนวิชาอื่น เช่น พลศึกษา ลูกเสือ คหกรรม และสอนชุมนุมต่าง ๆ

2. สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียน

จากการสังเกตห้องเรียนจำนวน 108 ห้อง พบว่า สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียนที่พบมากคือ การจัดโต๊ะเรียนแถวแรกห่างจากกระดานดำน้อยกว่า 2 เมตร รองลงมาคือ มีเศษกระดาษหรือฝุ่นในชั้นเรียนมาก

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชา เอก - โทสุขศึกษา พลศึกษาและสาขาวิชาอื่น

ก. พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. พฤติกรรมการจัดการกระบวนการเรียนการสอน

ครูสุขศึกษาโดยส่วนรวมมีการสร้างความพร้อมให้แก่ักเรียนก่อนทำการสอน โดยให้นักเรียน เตรียมอุปกรณ์การเรียน ใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนไม่เกิน 5 นาที นำเข้าสู่บทเรียนโดยพูดคุยซักถามแล้วโยงเข้าสู่บทเรียน และมีการแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ กิจกรรมการสอนที่ครูสุขศึกษาใช้มากได้แก่ การบรรยาย การบรรยายสลับการซักถาม การให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้น กิจกรรมที่ครูใช้น้อยคือ การให้นักเรียนทำงานกลุ่ม การให้ดูวีดีโอ เทปหรือสไลด์ การให้นักเรียนทำงานเดี่ยว การสาธิต และการแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมที่ครูไม่ใช้เลยคือ การให้นักเรียนทดลองปฏิบัติ ในเรื่องการสรุปบทเรียนครูใช้วิธีการสรุปทั่วไป

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนของครูสุขศึกษาจำแนกตามพื้นฐานวิชา เอก - โท พบว่า

การนำเข้าสู่บทเรียน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษา สร้างความพร้อมให้แก่ักเรียนโดยการทบทวนบทเรียนที่เรียนมา แต่ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท พลศึกษาและสาขาวิชาอื่นสร้างความพร้อมให้แก่ักเรียนโดยการให้นักเรียน เตรียมอุปกรณ์การเรียน ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนไม่เกิน 5 นาที ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษาและพลศึกษา นำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีพูดคุยซักถามแล้วโยงเข้าสู่บทเรียน และแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ ส่วนครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกว่าจะเรียนเรื่องอะไร และไม่แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชา เอก - โท

สุศึกษาใช้วิธีการบรรยายสลับการซักถามมาก ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษา ใช้วิธีการที่ครูบรรยายเองทั้งหมด และวิธีการบรรยายสลับการซักถามมากเท่ากัน สำหรับครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น ใช้วิธีการที่ครูบรรยายเองทั้งหมดมาก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติคือการให้นักเรียนทดลองปฏิบัติ

การสรุป ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาและพลศึกษา ใช้วิธีการสรุปทั่วไป ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น ใช้วิธีการสรุปทั่วไปและการสรุปแนวความคิดที่สำคัญของบทเรียนมากเท่ากัน

2. พฤติกรรมด้านการเสนอเนื้อหาและการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน

พฤติกรรมด้านการเสนอเนื้อหาครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักวิชา เสนอเนื้อหาทางสุขภาพเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน พฤติกรรมการสอนที่ครูทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติคือการสอนให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวต่ออุบัติเหตุ หรือโรคภัยไข้เจ็บมากเกินไป พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติมากคือ การดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาและการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนของครูสุศึกษา จำแนกตามพื้นฐานวิชาเอก - โท พบว่า

พฤติกรรมด้านการเสนอเนื้อหาที่ครูสุศึกษาแต่ละกลุ่มปฏิบัติมากมีดังนี้ ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักวิชา ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษา เสนอเนื้อหาทางสุขภาพเป็นไปตามลำดับ และครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น อธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน พฤติกรรมที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติคือ การสอนให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวในอุบัติเหตุ หรือโรคภัยไข้เจ็บมากเกินไป

พฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนจำนวน 3 พฤติกรรมคือ การดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน การตรวจสุขภาพนักเรียนในขณะที่ทำการสอน การให้การแนะนำสุขภาพกับนักเรียน ครูสุศึกษาแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้ ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา ปฏิบัติครบทั้ง 3 พฤติกรรม ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษา ปฏิบัติ 2 พฤติกรรมคือ การดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน และการตรวจสุขภาพนักเรียนขณะทำการสอน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นปฏิบัติเฉพาะ เรื่องการดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน

3. พฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนรู้อย่างละเอียดของเนื้อหา สื่อการสอนที่ใช้ส่วนมากเป็นการใช้กระดานดำ ใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดประกอบการสอน และใช้แผนภูมิ แผนภาพ และภาพประกอบการสอน สื่อการสอนที่ใช้น้อยได้แก่ บัตรคำและชุดการสอนหรือบทเรียนสำเร็จรูป วิธีการใช้สื่อการสอนที่ครูปฏิบัติส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามพื้นฐานวิชาเอก - โท พบว่า

จุดมุ่งหมายของการใช้สื่อ ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนรู้อย่างละเอียดของเนื้อหา ประเภทของสื่อการสอนครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษาใช้กระดานดำมาก รองลงมาคือสไลด์ บัตรคำ ฯลฯ ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษาและสาขาวิชาอื่นใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดมาก สื่อการเรียนการสอนที่ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษาไม่ได้ใช้เลย ได้แก่ สไลด์ ของจำลอง บัตรคำ และชุดการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นไม่ได้ใช้เลย ได้แก่ บัตรคำ สำหรับวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษาและสาขาอื่นใช้สื่อการสอนได้ตามลำดับขั้นตอน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษาเลือกสื่อที่มีขนาดชัดเจนและไม่ได้ปฏิบัติเลยในเรื่องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อที่ครูจัดหามา

4. พฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผล

ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่มอบหมายงานให้นักเรียนทำหลังจากจบบทเรียน พฤติกรรมที่ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติคือ การให้นักเรียนเสนอแนะแนวทางป้องกันปัญหาสุขภาพ

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผลของครูสุขศึกษา จำแนกตามพื้นฐานวิชาเอก - โท พบว่า

ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษาและพลศึกษา มีการมอบหมายงานให้ทำหลังจากจบบทเรียนมากกว่าพฤติกรรมข้ออื่น แต่ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นมีพฤติกรรมการมอบหมายงานให้ทำหลังจากจบบทเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนซักถามมากเท่ากัน

5. พฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่เข้าชั้นเรียนและออกจากชั้นเรียนตรง เวลา มองนักเรียนทั่วถึงทั้งห้อง ยิ้มแย้มแจ่มใสขณะสอน และนักเรียนกระตือรือร้นที่จะตอบคำถามและ ทำกิจกรรม พฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติเลย คือการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของ ครูสุขศึกษา จำแนกตามพื้นฐานวิชาเอก - โท พบว่า

ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษา และสาขาอื่น มีพฤติกรรม ในเรื่องการเข้าชั้นเรียนและออกจากชั้นเรียนตรงเวลามากกว่าพฤติกรรมข้ออื่น ๆ แต่ครู สุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษา มีพฤติกรรมเรื่องการมองนักเรียนทั่วถึงทั้งห้องมาก พฤติกรรมที่ไม่พบเลยในกลุ่มของครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษานอกเหนือจาก การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน คือ นักเรียนบางคนเอางานอื่นหรือกิจกรรมอื่น ขึ้นมาทำขณะครูสอน และครูแสดงที่ทำดูและเคร่งขรึมในการสอน

ข. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มี พื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษา พลศึกษา และสาขาวิชาอื่น จากการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน พฤติกรรม การสอนที่ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน เรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน 3 ข้อคือ

(1) การสร้างความพร้อมให้นักเรียนก่อนทำการสอนโดยการทบทวน บทเรียนที่เรียนมาในคาบที่แล้ว ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษาปฏิบัติมากกว่า ครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม

(2) การนำเข้าสู่บทเรียน โดยบอกว่าวันนี้จะเรียนเรื่องอะไร ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม

(3) การแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ ครูสุขศึกษา ที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษาปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน 3 ข้อคือ

- (1) ครูบรรยายเองทั้งหมด ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม
- (2) ครูบรรยายสลับการซักถาม ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม
- (3) การให้นักเรียนทำงานเดี่ยว ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

2. พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาและการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน

พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหา พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ข้อ โดยครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่มดังนี้

1. การเน้นแนวคิดที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพ
2. การยกตัวอย่างบทเรียนได้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมการสอนบางข้อที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นพฤติกรรมที่ควรพิจารณาคือ การเน้นในสิ่งที่ควรปฏิบัติมากกว่าไม่ควรปฏิบัติ ตอบข้อสงสัยได้ถูกต้องชัดเจน ซึ่งครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม การเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิ่งที่ควรสนใจในบทเรียน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

พฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน พฤติกรรมการสอนในเรื่องนี้มี 3 ข้อ ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มได้ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่มทั้ง 3 ข้อ ได้แก่

1. การดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน
2. การตรวจสุขภาพนักเรียนในชั้นเรียน
3. การแนะนำสุขภาพักเรียนที่มีปัญหา (ในคาบที่ทำการสอน)

3. พฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทของสื่อการเรียนการสอน และวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน มีอย่างละ 1 ข้อ ตามลำดับดังนี้

1. การใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนรู้อย่างละเอียดของเนื้อหาครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม
2. ใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดประกอบการสอน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม
3. ใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

4. พฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผล พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ข้อ ได้แก่

1. การมอบหมายงานให้ทำหลังจากจบบทเรียน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม
2. การตรวจแบบฝึกหัดและผลงานในชั้นเรียน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

นอกจากนี้มีพฤติกรรมการสอนบางข้อที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สมควรที่จะนำมาพิจารณา คือ การกระตุ้นให้นักเรียนซักถาม ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทพลศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม การใช้คำถามเพื่อวัดความเข้าใจในบทเรียน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม และการทำแบบทดสอบย่อยภายหลังจบบทเรียนแล้ว ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

5. พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3 ข้อ ได้แก่

1. ครูมีอารมณ์ขันในระหว่างการสอน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก-โทสุศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม
2. นักเรียนซักถามปัญหา พบในกลุ่มของนักเรียนที่สอนโดยครูสุศึกษา

ที่มีพื้นฐานวิชา เอก - โทสูงศึกษามากกว่านักเรียนที่สอนโดยครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

3. นักเรียนบางคน เองงานหรือกิจกรรมอื่นขึ้นมาทำขณะครูสอน พบในกลุ่มของนักเรียนที่สอนโดยครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชา เอก - โทพลศึกษามากกว่านักเรียนที่สอนโดยครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม

นอกจากนี้มีพฤติกรรมการสอนบางข้อของครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชา เอก-โทสูงศึกษาปฏิบัติกับครูสุศึกษาไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เป็นพฤติกรรมที่ควรนำมาพิจารณาคือ ครูยิ้มแย้มแจ่มใสขณะสอนนักเรียนกระตือรือร้นที่จะตอบคำถามและทำกิจกรรมนักเรียนซักถามปัญหา ครูเสริมกำลังใจขณะสอน ครูแสดงการยอมรับเมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นพฤติกรรมในด้านส่งเสริมการเรียน แต่พฤติกรรมที่ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชา เอก - โทสูงศึกษาปฏิบัติมากและ เป็นพฤติกรรมที่ไม่ส่งเสริมการเรียนคือ ครูนั่งหรือยืนสอนเพียงจุดใดจุดหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียน

สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดโต๊ะเรียนแถวแรกห่างจากกระดานดำน้อยกว่า 2 เมตร และการมีเศษกระดาษหรือฝุ่นในชั้นเรียนมาก เป็นสภาพแวดล้อมที่พบได้มากกว่าสภาพแวดล้อมประเภทอื่น สภาพแวดล้อมทั้ง 2 ประการนี้เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมและไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนสุศึกษา เพราะหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะนั้น โต๊ะเรียนแถวหน้าควรห่างจากกระดานชอล์กไม่น้อยกว่า 2 เมตร เพื่อที่นักเรียนจะได้ไม่ต้องแหงนหน้ามาก และไม่ต้องได้รับความรำคาญหรือได้รับอันตรายจากผงชอล์ก (สุชาติ โสภประยูร 2519 : 39) แต่เหตุที่มีบางชั้นเรียนจัดให้โต๊ะเรียนแถวหน้าห่างจากกระดานดำน้อยกว่า 2 เมตรนั้น อาจเป็นเพราะชั้นเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป จึงจำเป็นต้องจัดโต๊ะเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน หรืออาจเป็นเพราะครูขาดความรู้และความเอาใจใส่ในเรื่อง

การจัดชั้นเรียนให้ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากพบว่าบางชั้นเรียนมีที่ว่างทางด้านหลังห้องมากขณะที่ด้านหน้าห้องมีที่ว่างน้อยกว่า 2 เมตร

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนสุขศึกษาถึงเรื่องการมีเศษกระดาษและฝุ่นในชั้นเรียน มากนั้น ได้รับเหตุผลว่า เนื่องจากการเรียนการสอนใช้ระบบเดินเรียน จึงไม่มีผู้รับผิดชอบในเรื่องความสะอาดโดยตรง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูผู้สอนสามารถจะใช้เวลาเพียงเล็กน้อยให้นักเรียนเก็บเศษกระดาษในชั้นเรียนก่อนทำการสอนได้ แต่ที่ครูไม่ได้ทำอาจเป็นเพราะครูมีเวลาสอนจำกัดต้องรีบสอนให้ทันตามหลักสูตร หรืออาจเป็นเพราะครูไม่ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน โดยหลักของการเรียนการสอนสุขศึกษานั้น สภาพแวดล้อมในการเรียนมีความสำคัญมาก เพราะการที่นักเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ จะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติทางด้านสุขภาพที่ดีขึ้นได้ (สุชาติ โสภประยูร 2520 : 51) และการให้นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นการสอนสุขศึกษาทางอ้อมให้แก่เด็กนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง

การที่พบสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนไม่ถูกสุขลักษณะบางประการนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ นฤมล ไวยไอรส (2522 : 83 - 87) ที่พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประการหนึ่งคือ บรรยากาศของห้องเรียนไม่เหมาะสม แต่เมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละของสภาพแวดล้อมทั้ง 2 ประการพบว่า โต๊ะเรียนแถวแรกห่างจากกระดานค่าน้อยกว่า 2 เมตร มีร้อยละ 20.37 และมีเศษกระดาษหรือฝุ่นภายในชั้นเรียนมาก มีร้อยละ 13.89 ซึ่งเป็นจำนวนน้อยเมื่อพิจารณาจากจำนวนห้องทั้งหมดที่สังเกตการสอน แต่อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้หมดไป

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษา พลศึกษา และสาขาวิชาอื่น

ก. พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน พฤติกรรมด้านนี้ประกอบด้วยการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการสรุป ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การนำเข้าสู่บทเรียน ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่สร้างความพร้อมก่อนทำการสอน โดยให้นักเรียน เตรียมอุปกรณ์การเรียนมากกว่าการทบทวนบทเรียนที่เรียนมา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กิตติศักดิ์ ขยันการ (2528 : 49) ที่พบว่าครูสุขศึกษาไม่ค่อยมีการทบทวนบทเรียน เก้าก่อนสอนบทเรียนใหม่ ความหลักการสอนที่ถูกต่อนั้นครูควรจะทบทวนบทเรียนที่เรียนมาก่อน เริ่มต้นทำการสอนบทเรียนใหม่ เพราะการทบทวนความรู้เป็นระยะ ๆ จะทำให้การถ่ายโอนการเรียนรู้จากความรู้เก่าสู่ความรู้ใหม่เป็นไปได้ดีขึ้น (ชม ภูมิภาค 2516 : 98) และสอดคล้องกับรูปแบบการสอนของกาเย่ (Gagne' 1970 : 303 - 318) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วเป็นการ เชื่อม เหตุการณ์เก่าหรือประสบการณ์เดิมกับ เหตุการณ์ที่จะต้องเรียนใหม่ขณะนั้น ดังนั้นครูสุขศึกษาควรสร้างความพร้อมในการเรียน โดยการทบทวนบทเรียน เดิมก่อนทำการสอนบทเรียนใหม่ เพื่อให้บทเรียนมีความต่อเนื่องกัน สำหรับวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดคุยซักถามแล้วโยนเข้าสู่บทเรียน โดยใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนไม่เกิน 5 นาที การนำเข้าสู่บทเรียนนี้มีความสำคัญในการสอนสุขศึกษามาก เพราะเป็นการจูงใจหรือโน้มน้าวจิตใจให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียนหรือมีความสนใจและกระตือรือร้นอยากจะทำเรียน อยากจะมีความรู้ในเรื่องที่ครูกำลังจะเริ่มต้นสอนหรือ เริ่มต้นกิจกรรมในชั้นเรียนต่อไป หากกิจกรรมในชั้นนำดีก็มักจะช่วยให้กิจกรรมในชั้นเรียนดียิ่งขึ้น และโดยทั่วไปการนำเข้าสู่บทเรียนไม่ควรเกิน 5 นาที (สุชาติ โสภประยูร 2520 : 122 - 123) การที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการพูดคุยแล้วโยนเข้าสู่บทเรียน นับว่าเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสมวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ควรมีการใช้กิจกรรมอื่นประกอบด้วยประการสุดท้ายในเรื่องการนำเข้าสู่บทเรียนคือการแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียน เข้าใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะการให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายในการเรียนว่าเขาจะต้องกระทำอย่างไร เพื่ออะไร ในการเรียนแต่ละตอนย่อมจะทำให้เขาพยายามที่จะไปให้ถึงสิ่งนั้น (ชม ภูมิภาค 2516 : 171) จากการวิจัยของ ชัยยุทธ กุลดิงวัฒนา (2528 : 58) พบว่า ครูสุขศึกษาเห็นความจำเป็นอย่างมากในเรื่องการแจ้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูสุขศึกษาแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียน เข้าใจเพียงร้อยละ 14.81 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในทางปฏิบัตินั้นครูกระทำน้อยมาก ดังนั้นครูสุขศึกษาควรได้ปรับปรุงให้มีการแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียน เข้าใจทุกครั้งที่ทำการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยาย เป็นกิจกรรมหลักซึ่งมีทั้งการบรรยายโดยครูเองทั้งหมดและครูบรรยายสลับการซักถามนักเรียน กิจกรรมอื่นได้แก่ การออกมารายงานหน้าชั้นเรียน การให้นักเรียนดูวิดีโอเทปหรือสไลด์ การให้นักเรียนทำงานกลุ่มหรือทำงานเดี่ยว การสาธิตโดยครูหรือนักเรียน และการแสดงบทบาทสมมติ ครูปฏิบัติน้อย และกิจกรรมที่ครูไม่กระทำเลยคือการให้นักเรียนทดลองปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ฉวีวรรณ ไหวพริบ (2524 : 60 - 61) เบญจพร เสรีรุ่ง (2523 : 76 - 82) และเกษร ชีวะพฤษ (2522 : 53 - 54) ที่พบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่สอนโดยการบรรยาย การสอนโดยการบรรยายนี้หากเป็นการบรรยายเองทั้งหมดเป็นลักษณะของการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง ครูบอกให้นักเรียนทราบเนื้อหาวิชาอย่างเดี่ยวโดยไม่ให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นซึ่งผิดหลักการสอนที่ดี การที่ครูบรรยายสลับการซักถามนักเรียนเป็นการบรรยายที่นำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นนับว่าดีกว่าการบรรยายประการแรก แต่การเรียนการสอนสุขศึกษาควรจะ เน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีโอกาสทดลองปฏิบัติกิจกรรมบางประเภทที่จะทำให้นักเรียน เกิดความชำนาญและทำได้ถูกต้อง เมื่อประสบกับสภาพความเป็นจริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้ จะ เป็นการทำให้นักเรียน เกิดความรู้ทัศนคติที่ดีและถูกต้องทางด้านสุขภาพทั้งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ทั้งสามประการนี้คือ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ นับเป็นหัวใจของการเรียนการสอนสุขศึกษา ดังนั้นการใช้การบรรยายเป็นกิจกรรมหลักแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากจะทำให้เรียนขาดทัศนคติทางด้านสุขภาพ ขาดการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว นักเรียนอาจเบื่อหน่ายไม่ตั้งใจเรียน ดังการวิจัยของ เพียว คัมณี (2523 : 58 - 60) ที่พบว่า นักเรียนรู้สึกว่าการมีวิธีสอนสุขศึกษาที่ล้าสมัย แต่การที่ครูมีกิจกรรมในลักษณะอื่นน้อยอาจ เป็นเพราะบทเรียนที่ผู้วิจัยไปทำการสังเกตการสอนนั้นเหมาะสมกับการบรรยายมากกว่าการทำกิจกรรมอื่น อย่างไรก็ตามครูสุขศึกษาควรมีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมอื่น ๆ บ้างนอกเหนือจากการบรรยาย

การสรุป ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สรุปความรู้ในบทเรียนที่เรียนมา แต่เป็นการสรุปทั่วไป เช่น กล่าวว่ "เอาละวันนี้พอแค่นี้" "จบเรื่องสวัสดิศึกษานะคราวหน้าจะเรียนเรื่อง...." ฯ ดังนั้นจึง เป็นการสรุปที่ไม่ส่งเสริมวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนสุขศึกษาที่ควรสรุปให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ได้ และครูสุขศึกษาบางท่านไม่มีการสรุปทบทเรียน ครูสุขศึกษาจึงควรปรับปรุงในเรื่องการสรุปทบทเรียนโดยควรสรุปทบทเรียนทุกครั้งหลังจากเสร็จสิ้นการสอนและควรสรุปให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาและการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน จากการวิจัยพบว่า

พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหานั้นครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักวิชา การเสนอเนื้อหาทางสุขภาพเป็นไปตามลำดับ และอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูมีการเตรียมการสอนมาอย่างดีและมีความเข้าใจในเรื่องที่สอน หรือเป็นเพราะครูเปิดหนังสือสอนจึงทำให้สอนได้ถูกต้อง ตามลำดับขั้น ซึ่งถ้าเป็นเหตุผลประการหลังจะสอดคล้องกับการวิจัยของ เกษร ชีวะพฤษ (2522 : 53 - 54) ที่พบว่า วิธีสอนสุขศึกษาส่วนใหญ่ครูจะอธิบายบทเรียนตามเนื้อหาในหนังสือเรียน

พฤติกรรมการสอนที่ครูสุขศึกษาทั้ง 3 กลุ่มไม่ปฏิบัติเลยคือการสอนให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัวต่ออุบัติเหตุหรือโรคร้ายไข้เจ็บมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการสอนสุขศึกษาว่าไม่ควรสอนให้เด็กเกิดความหวาดกลัวและวิตกกังวลต่อเรื่องสุขภาพหรือสวัสดิภาพมากจนเกินไป เพราะจะทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่นใจ หรือบางครั้งอาจเกิดความหวาดกลัวมากจนเป็นเหตุให้เกิดอาการทางจิตประสาทได้ (สุชาติ โสภประยูร 2524 : 177)

พฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนที่ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติ ได้แก่ การดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน แต่เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของการปฏิบัติแล้วพบว่า เป็นการปฏิบัติเพียงร้อยละ 15.74 เท่านั้น สำหรับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนอีก 2 ข้อ คือ การตรวจสุขภาพนักเรียนในคาบเรียน และการแนะนำสุขภาพกับนักเรียนที่มีปัญหาในขณะที่ทำการสอน ปฏิบัติเพียงร้อยละ 5.55 และ 2.78 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าน้อยมาก พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน 3 ประการนี้เป็นพฤติกรรมสำคัญที่ครูสุขศึกษาควรจะต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะเรื่องของความสะอาด เพราะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสมถูกต้องตามสุขลักษณะ อันจะเป็นการเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนสุขศึกษา (สุชาติ โสภประยูร 2520 : 51)

ครูสุศึกษาจึงควรมีการดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน การกระทำเช่นนั้นนอกจากจะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนสุศึกษาแล้วยังเป็นตัวอย่างและเป็น การฝึกหัดให้นักเรียนรักความสะอาดซึ่งเป็นการส่งเสริมด้านสุขปฏิบัติที่ดีแก่นักเรียนด้วย สำหรับ เรื่องการตรวจสุขภาพนักเรียน และการแนะนำสุขภาพกับนักเรียนที่มีปัญหานั้น เป็นหน้าที่และ ความรับผิดชอบโดยตรงของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษา (สุชาติ โสภประยูร 2524 : 197) ที่จะต้องปฏิบัติ การตรวจสุขภาพมีผลต่อการระวังรักษาและส่งเสริมสุขภาพของเด็กโดยตรง (สุชาติ โสภประยูร 2524 : 78) ซึ่งครูสามารถตรวจสุขภาพของนักเรียนได้อย่างง่าย ๆ ก่อนทำการสอนอันจะทำให้สามารถทราบปัญหาสุขภาพของนักเรียนได้แต่ในระยะเริ่มแรก สามารถป้องกันปัญหาทางสุขภาพที่จะเกิดขึ้นได้ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะ ปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้น สำหรับการแนะนำสุขภาพนั้นจัดว่าเป็นเครื่องมือ สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนสุศึกษาได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะการแนะนำสุขภาพ จะช่วยให้นักเรียน เข้าใจปัญหาสุขภาพของตนเอง ทราบวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องทางสุขภาพ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสุขภาพของตนให้ดีขึ้นได้ (สุชาติ โสภประยูร 2524 : 129) แต่จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูสุศึกษาปฏิบัติน้อยมากทั้ง 2 พฤติกรรมในด้านการตรวจสุขภาพที่ปฏิบัติน้อยอาจเป็น เพราะครูสุศึกษาเกรงว่าจะสอนไม่ทันตามหลักสูตรจึงได้ ละเลยกิจกรรมในเรื่องนี้ หรืออาจเป็น เพราะครูคิดว่านักเรียนทุกคนมีสุขภาพปกติแล้วไม่จำเป็นต้องตรวจทุกชั่วโมง สำหรับการแนะนำสุขภาพที่ปฏิบัติน้อยกว่ากิจกรรมอื่นมากอาจเป็น เพราะ ในคายนั้น ๆ ครูไม่พบนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพจึงไม่มีการแนะนำ หรือครูอาจไม่ทัน สังเกตสุขภาพของนักเรียนในขณะที่ทำการสอน

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูสุศึกษาทุกคนควรตระหนักถึงความสำคัญและควรปฏิบัติให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการรักษาความสะอาดของห้องเรียน และการตรวจสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน สำหรับการแนะนำสุขภาพในชั้นเรียนนั้นอาจกระทำตามสถานการณ์ที่เหมาะสม

3. พฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนด้านนี้ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทของสื่อการเรียนการสอน และวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า

จุดมุ่งหมายของการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนรู้อย่างละเอียดของเนื้อหา ซึ่งตรงกับหลักของการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เพราะการใช้สื่อการเรียนการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนที่เรียนได้มากขึ้น โดยทำให้สิ่งที่ เป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรม นำสิ่งที่เข้าใจได้ยากมาทำให้เข้าใจได้ง่าย และทำให้ผู้เรียนมีความจดจำในสิ่งที่เรียนไปได้ได้นาน (เกื้อกูล คุปรัตน์ และคณะ 2520 : 24 - 28)

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้กระดานดำ และหนังสือเรียนหรือแบบฝึกหัดประกอบการสอน การที่ครูสุศึกษาใช้กระดานดำประกอบการสอนมากกว่าสื่อประเภทอื่นอาจเป็นเพราะใช้สะดวกไม่ยุ่งยากในการจัดเตรียม อย่างไรก็ตามกระดานชอล์กนับว่าเป็นอุปกรณ์เบื้องต้นที่สำคัญมากในการสอน เพราะครูสามารถจะใช้เขียนอะไร ๆ ไม่ว่าจะ เป็นตัวหนังสือหรือรูปภาพลงในกระดานชอล์กได้อย่างสะดวกรวดเร็ว (สุชาติ โสภประยูร 2520 : 101) ส่วนการที่ครูใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดประกอบการสอนมาก อาจเป็นเพราะครูใช้ได้สะดวก ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาเตรียมการสอน หรือคิดแบบทดสอบเอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าบางครั้งครูสอนโดยเปิดหนังสือเรียนแล้วบรรยายตามหนังสือหรือนักเรียนทำแบบฝึกหัดตลอดคาบเรียนแทนการสอน ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ไม่ค่อยจะดีนัก เพราะการสอนที่ดันทันทีครูควรมีการเตรียมการสอนโดยเตรียมบทเรียนและสื่อการสอนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับบทเรียนนั้น ๆ ข้อสำคัญคือไม่ใช้สื่อการสอนแทนการสอนของครู (วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์ 2521 : 90) การที่ครูสอนโดยอ่านตามหนังสือ และการใช้แบบฝึกหัดแทนการสอนของครูนั้น แสดงถึงการที่ครูไม่ได้เตรียมการสอน และเตรียมสื่อการสอนในบทเรียนครูสุศึกษาจึงควรปรับปรุงการใช้หนังสือเรียนและแบบฝึกหัดให้ถูกต้องโดยใช้เป็นเพียงส่วนประกอบของการสอนเท่านั้น

เมื่อพิจารณาสื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ พบว่า มีการใช้แผนภูมิ แผนภาพ และภาพประกอบการสอนมากเป็นอันดับรองลงมา สื่อการเรียนการสอนนอกเหนือจากนี้มีการใช้น้อยมากคือไม่ถึงร้อยละ 30 ดังนั้นหากพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วครูสุศึกษายังใช้สื่อการเรียนการสอนน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นฤมล ไวยโอรส (2521 : 76-81) ที่พบว่า ปัญหาของการเรียนการสอนสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นข้อหนึ่งคือ ขณะสอนครูมักไม่ค่อยใช้อุปกรณ์การสอนช่วย จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติไม่ดีเกี่ยวกับตัวครู โดยนักเรียน

รู้สึกว่าคุณมีวิธีสอนสุขศึกษาล้ำสมัย (พเยาว์ คัมภี 2523 : 58 - 60) นอกจากนั้น การวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูสุขศึกษาที่ใช้สื่อการเรียนการสอนมักจะใช้มากกว่า 2 ประเภทในการสอนแต่ละครั้งขณะที่ครูสุขศึกษาบางท่านไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนเลย ดังนั้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วครูสุขศึกษาควรปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าและคุณภาพต่อการเรียน เหมาะสมกับเวลาและเนื้อเรื่อง และที่สำคัญคือใช้สื่อการสอน เพื่อช่วยการสอนของครูให้ดีขึ้น ไม่ใช่ใช้แทนการสอนของครู

สำหรับวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นพบว่า ครูสุขศึกษาที่ใช้สื่อการเรียนการสอนสามารถใช้ได้ตามลำดับขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูสุขศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งได้เรียนวิชา เทคโนโลยีทางการศึกษามาแล้ว ในวิชาพื้นฐานของวิชาครู จึงสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้ถูกต้อง

4. พฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผล จากการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการมอบหมายงานให้นักเรียนทำหลังจากจบบทเรียนมากกว่ากิจกรรมอื่น แต่เมื่อพิจารณาจากรายงานแสดงค่าร้อยละพบว่า มีเพียงร้อยละ 41.67 เท่านั้นที่มอบหมายงานให้นักเรียนทำหลังจากจบบทเรียนซึ่งปฏิบัติไม่ถึงครึ่งหนึ่งของพฤติกรรมการสอนที่ทำการสังเกตสอดคล้องกับการวิจัยของ กิตติศักดิ์ ชัยนการ (2528 : 57) ที่พบว่า ครูสุขศึกษาให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนปานกลาง การวัดและประเมินผลที่ครูปฏิบัติในอันดับรองลงมาพบว่า เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนซักถามและครูใช้คำถามเพื่อวัดความเข้าใจในบทเรียน เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดแล้วพบว่าครูปฏิบัติน้อยมาก คือปฏิบัติเพียงร้อยละ 26.85 และ 18.52 ตามลำดับ ซึ่งต่างจากการวิจัยของ กิตติศักดิ์ ชัยนการ ที่พบว่า ครูสุขศึกษามีพฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนโดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาเกี่ยวกับบทเรียนและซักถามนักเรียนเพื่อวัดความเข้าใจในบทเรียนอยู่ในระดับมาก

นอกจากนั้นจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูสุขศึกษาบางท่านเมื่อสอนจบบทเรียนแล้วไม่มีการวัดและประเมินผล ในขณะที่ครูสุขศึกษาบางท่านมีกิจกรรมการวัดและประเมินผลหลายประการ เช่น ให้นักเรียนซักถามปัญหา ครูถามนักเรียน มอบหมายงานให้นักเรียนทำ เป็นต้น แต่โดยส่วนรวมแล้วครูสุขศึกษามีพฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผลน้อยมาก ครูสุขศึกษาจึงควรปรับปรุงพฤติกรรมการสอนด้านนี้ให้มีการปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะ การกระตุ้นให้นักเรียนซักถามปัญหา ครูถามเพื่อวัดความเข้าใจในบทเรียน และให้นักเรียนเสนอแนะแนวทางในการป้องกันปัญหาสุขภาพที่พบในบทเรียน อันจะเป็นการช่วย

ให้ครูสุศึกษาสามารถทราบว่าการสอนที่ผ่านไบนั้นบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่เพียงใด และการถามคำถามบางประการยัง เป็นการตรวจสอบทัศนคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพ ได้อีกด้วย การประเมินผลทางด้านสุขภาพนั้นนอกเหนือจากการใช้แบบทดสอบ ครูอาจใช้การสังเกต ใช้แบบสอบถาม เพื่อวัดทัศนคติและการปฏิบัติทางด้านสุขภาพได้

5. พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จากการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษาส่วนใหญ่เข้าชั้นเรียนและออกจากชั้นเรียนตรงเวลา พฤติกรรมเรื่องการตรงต่อเวลา เป็นพฤติกรรมที่สำคัญมากสำหรับการเป็นครู เพราะแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง (อาภา ภมรบุตร 2529 : 7 - 8) และเป็นการแสดงให้เห็นว่าครูสุศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิชาสุศึกษา พฤติกรรมของครูในเรื่องดังกล่าวจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ที่จะให้นักเรียนได้เรียนและเลียนแบบจากการกระทำของครู (สุชาติ โสมประยูร 2526 : 60) โดยเมื่อครูสุศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในวิชาสุศึกษาย่อมจะชักจูงให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาสุศึกษาด้วย (สุชาติ โสมประยูร 2525 : 41) ทำให้การเรียนการสอนวิชาสุศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บรรยากาศในการเรียนสุศึกษานั้นพบว่า เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนโดยการมองนักเรียนอย่างทั่วถึง ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะตอบคำถามและทำกิจกรรม การเรียนในสภาพแวดล้อมลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขและเรียนรู้ได้มากขึ้น (สุชาติ โสมประยูร 2525 : 139) และการที่ครูยิ้มแย้ม เป็นกันเองกับเด็กแสดงถึงการเป็นผู้มีสุขภาพจิตที่ดีจะเป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตให้นักเรียนด้วย (สุชาติ โสมประยูร 2524 : 139)

พฤติกรรมการสอนด้านนี้มีประการหนึ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติเลย คือ การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน การอภิปรายร่วมกันนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นซึ่งจะทำให้ครูทราบถึงทัศนคติทางด้านสุขภาพของนักเรียนได้มากขึ้น เป็นแนวทางให้ครูได้แนะนำและสอดแทรกทัศนคติที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพให้นักเรียนได้ ครูสุศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

ข. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา พลศึกษา และสาขาวิชาอื่น จากผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีดังนี้

การนำเข้าสู่บทเรียน การสร้างความพร้อมให้แก่ักเรียนก่อนทำการสอน โดยการทบทวนบทเรียนที่เรียนมาในคาบที่แล้ว และการแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม อาจเป็นเพราะครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุขศึกษามีความเข้าใจในวิธีการสอน เข้าใจเนื้อหาแต่ละบทเรียนมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม เพราะได้เรียนวิธีการสอนสุขศึกษามาโดยตรง สำหรับวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนนั้น ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น นำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกว่าวันนี้จะเรียนอะไรมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม อาจเป็นเพราะครูไม่ทราบว่าจะนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีใด หรืออาจเป็นเพราะการนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีนี้ไม่เสียเวลามากและสะดวกกว่าวิธีอื่น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่นใช้การบรรยายด้วยตนเองทั้งหมด และให้นักเรียนทำงานเดี่ยวมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าอาจเป็นเพราะครูยึดแบบเรียนเป็นหลักจึงเปิดตำราสอนหรืออาจเป็นเพราะครูอาจไม่เข้าใจปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ทางสุศึกษาอย่างถ่องแท้ จึงไม่สามารถจะเชื่อมโยงแนวความคิดทางด้านสุภาพได้ และการให้งานเดี่ยวนั้นสะดวกกว่าการให้งานกลุ่ม เนื่องจากครูไม่คงเตรียมการสอนมาก อีกประการหนึ่งครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสาขาอื่น มักต้องทำการสอนวิชาอื่นหรือทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการสอนสุศึกษา ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนมากพอ แต่ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษาใช้วิธีการสอนโดยครูบรรยายสลับการซักถามมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม อาจเป็นเพราะครูสุศึกษาในกลุ่มนี้มีความเข้าใจในเรื่องที่สอน สามารถจะตั้งคำถามเพื่อที่จะโยงความคิดของนักเรียนเข้าสู่บทเรียนได้ และอาจเป็นเพราะมีการเตรียมการสอนดี

แต่จะเห็นได้ว่าในเรื่องของกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ยังคงใช้การบรรยายมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะบทเรียนที่ผู้วิจัยไปทำการสังเกตการสอน เป็นบทเรียนที่ใช้วิธีการบรรยายเหมาะสมกว่ากิจกรรมอื่น จึงไม่มีการใช้กิจกรรมการสาธิต และการทดลองปฏิบัติ อย่างไรก็ตามครูสุศึกษาควรพิจารณาหากิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการบรรยายมาใช้ให้มากขึ้น เช่น การใช้ชุดการสอน การทดลองปฏิบัติ การสำรวจนอกสถานที่ การเชิญวิทยากร ฯ

2. พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาและการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

ในห้องเรียน

พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหา จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ข้อ ได้แก่ การเน้นแนวคิดที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพ และการยกตัวอย่างบทเรียนได้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ซึ่งครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม นอกจากนี้มีพฤติกรรมบางข้อที่ครูทั้ง 3 กลุ่มปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พบว่า ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูกลุ่มอื่นคือ เน้นในสิ่งที่ควรปฏิบัติมากกว่าไม่ควรปฏิบัติ และตอบข้อสงสัยได้ถูกต้องชัดเจน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้เป็นพฤติกรรมหลักที่ครูสุศึกษาทุกคนควรจะต้องกระทำในการสอนสุศึกษา การที่ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุศึกษาปฏิบัติได้ตามหลักการการสอนสุศึกษานั้น อาจเป็นเพราะครูสุศึกษากลุ่มนี้ได้เรียนวิธีสอนสุศึกษามาโดยตรง และได้รับการอบรมในเรื่องของสุศึกษาจนเกิดความรู้ในหลักการ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของวิชาสุศึกษาอย่างแท้จริง เกิดความสนใจและความชอบในวิชาสุศึกษา ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ทศนคติ และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องทางสุขภาพให้กับนักเรียนได้ ซึ่งต่างกับครูสุศึกษาที่ไม่ได้รับการอบรมในเรื่องวิชาสุศึกษาโดยตรง แต่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนวิชาสุศึกษาครูอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาการสอนของวิชาสุศึกษาจึงสอนตามตำราหรือคู่มือครูให้ผ่านไปแต่ละชั่วโมง เท่านั้นทำให้การสอนสุศึกษาอาจไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นครูสุศึกษาที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านสุศึกษาควรได้รับการอบรมหรือแนะนำในปรัชญาการสอนหลักการ และวิธีการสอนสุศึกษาที่ถูกต้องก่อนทำการสอนสุศึกษา

พฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียน พฤติกรรมการสอนด้านนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย 3 ข้อ คือ การดูแลห้องเรียนให้สะอาดก่อนทำการสอน การตรวจสุขภาพนักเรียนในขณะที่สอน การแนะนำสุขภาพนักเรียนที่มีปัญหา (ในขณะที่ทำการสอน) จากการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษา 3 กลุ่มปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 3 ข้อโดยครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุศึกษา มีการปฏิบัติมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม อาจเป็นเพราะครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท พละศึกษา และสาขาวิชาอื่น ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าว จึงคิดว่าไม่จำเป็นต้องกระทำ

อย่างไรก็ตามแม้ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุศึกษาจะปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 3 ข้อมากกว่าครูสุศึกษากลุ่มอื่น แต่ก็เป็นจำนวนน้อยมากคือ แต่ละพฤติกรรมปฏิบัติไม่เกินร้อยละ 20.00 ดังนั้นพฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในห้องเรียนนี้ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่มควรจะปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยเฉพาะครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุศึกษา ควรกระทำเป็นตัวอย่างให้ครูกลุ่มอื่นได้ปฏิบัติตามเพราะเป็นครูกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์การส่งเสริมสุขภาพนักเรียนมากกว่าครูกลุ่มอื่น

3. พฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พฤติกรรมด้านนี้ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทของสื่อการเรียนการสอน และวิธีใช้สื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษา 3 กลุ่มปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3 ข้อ มีดังนี้คือ ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โทสุศึกษา ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนรู้อย่างละเอียดของเนื้อหา และใช้สื่อการสอนได้ตามลำดับขั้นตอนมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม อาจเป็นเพราะครูสุศึกษา กลุ่มนี้มีการเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี เข้าใจถึงวิธีการและความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอนในการสอนสุศึกษา

ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สาขาอื่น ใช้หนังสือหรือแบบฝึกหัดมากกว่าครูสุศึกษาอีก 2 กลุ่ม โดยครูจะบรรยายตามหนังสือ และบางครั้งให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในคาบเรียนแทนการสอน อาจเป็นเพราะครูไม่ทราบว่าสอนโดยวิธีใดเนื่องจากไม่ได้เรียนมาแต่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน จึงจำเป็นต้องใช้การสอนตามหนังสือ เพื่อจะได้สอนถูกต้อง และการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียนนั้น อาจเป็นเพราะมีเวลาเหลือมากเนื่องจากเมื่อครูอ่านตามหนังสือ ไม่มีการทำกิจกรรมอื่นจะทำให้สอนจบบทเรียนได้เร็ว จึงใช้เวลาที่เหลือทำแบบฝึกหัด ดังนั้นครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สาขาอื่น ควรได้รับการแนะนำในเรื่องของวิธีการสอนสุศึกษาและเนื้อหาวิชาสุศึกษาต่าง ๆ ตามบทเรียน เพื่อที่จะสามารถเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนได้ถูกวิธี และมีความมั่นใจในการสอนสุศึกษามากขึ้น

4. พฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผล พฤติกรรมการสอนด้านนี้มีพฤติกรรมที่ครูสุศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2 ข้อ คือ การมอบหมายงานให้นักเรียนทำหลังจากจบบทเรียน ครูสุศึกษาที่มีพื้นฐานวิชา

เอก - โท สุขศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม การมอบหมายงานนี้มีความหมายมากกว่าการให้การบ้านตามแบบฝึกหัด โดยครูให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำมากขึ้น เช่น การค้นคว้าทำรายงาน การสำรวจ การจัดภาพนิทรรศการ เป็นต้น (สุชาติ โสภประยูร 2525 : 90) ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุขศึกษามีความเข้าใจถึงความสำคัญของการมอบหมายงานดังกล่าวจึงกระทำมากกว่าครูกลุ่มอื่น

การตรวจแบบฝึกหัดและผลงานในชั้นเรียน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สาขาอื่น ปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม การตรวจแบบฝึกหัดและผลงานของนักเรียนในชั้นเรียนนี้ เป็นการปฏิบัติที่ดี เพราะเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าและความสำเร็จในการเรียนของตนเอง ซึ่งความสำเร็จในการเรียนนี้จะ เป็นแรงจูงใจให้เด็กเกิดความภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และทำให้การเรียนดีขึ้น (สุชา จันทน์เอม 2521 : 46) การตรวจแบบฝึกหัดและผลงานของนักเรียนในชั้นเรียนควรกระทำหลังจากการสอนบทเรียนเสร็จสิ้นแล้ว แต่จากการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สาขาอื่นมักใช้กิจกรรมดังกล่าวแทนการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องนัก จึงควรมีการปรับปรุงให้มีการตรวจแบบฝึกหัดและผลงานของนักเรียนภายหลังการสอนจบบทเรียนแล้ว และครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม ที่กระทำพฤติกรรมนี้น้อยไปควรปฏิบัติให้มากขึ้น

พฤติกรรมด้านการวัดและประเมินผลมีพฤติกรรมย่อยบางข้อที่ครูสุขศึกษา 3 กลุ่มปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ควรนำมากล่าวถึง ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนซักถาม ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท พลศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม ครูใช้คำถามเพื่อวัดความเข้าใจในบทเรียน ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สาขาอื่น ปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม ซึ่งทั้ง 2 เรื่องนี้เป็นพฤติกรรมที่สำคัญที่ครูสุขศึกษาทุกคนควรปรับปรุงให้มีการปฏิบัติมากขึ้นกว่าเดิม

5. พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พฤติกรรมที่พบครูสุขศึกษา 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ข้อ ได้แก่ ครูมีอารมณ์ขันในระหว่างการสอน และนักเรียนซักถามปัญหา ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุขศึกษา มีพฤติกรรมทั้ง 2 ข้อมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม ข้อสุดท้ายคือ การที่นักเรียนบางคนเอางานหรือกิจกรรมอื่นขึ้นมาทำขณะครูสอน พบมากในกลุ่มครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐาน

วิชาเอก - โท พลศึกษา

พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนี้พบว่า มีพฤติกรรมบางข้อที่ครูสุขศึกษา 3 กลุ่ม ปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุขศึกษา ปฏิบัติมากกว่าครูสุขศึกษาอีก 2 กลุ่ม และเป็นพฤติกรรมในการส่งเสริมการเรียนการสอนสุขศึกษานอกเหนือจากพฤติกรรมที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2 ข้อแรก คือ ครูเข้าชั้นเรียนและออกจากชั้นเรียนตรงเวลา ครูมองนักเรียนทั่วถึงทั้งห้อง ครูยิ้มแย้มแจ่มใสขณะทำการสอน ครูให้การเสริมกำลังใจขณะทำการสอน ครูแสดงการยอมรับเมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็น นักเรียนกระตือรือร้นที่จะตอบคำถามและทำกิจกรรม พฤติกรรมการสอนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุขศึกษา มีความเข้าใจในจิตวิทยาการเรียนการสอน และตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน จึงสามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ทำให้การเรียนรู้อาจเป็นไปได้อย่างมากขึ้น (สุชาติ โสมประยูร 2524 : 139) แต่มีพฤติกรรมที่ครูสุขศึกษากลุ่มนี้ควรปรับปรุงคือ การนั่งหรือยืนสอนที่จุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งอาจจะทำให้ครูไม่สามารถดูนักเรียนได้ทั่วถึง

สำหรับการที่มีนักเรียนบางคนเองงานอื่นหรือกิจกรรมอื่นขึ้นมาทำขณะครูสอนมาก ในกลุ่มครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท พลศึกษา อาจเป็นเพราะการสอนของครูไม่น่าสนใจเท่าที่ควร นอกจากนี้ครูมักใช้การยืนสอนที่จุดใดจุดหนึ่งทำให้ไม่สามารถมองเห็นนักเรียนได้ทั่วถึง และครูไม่ค่อยคุมก้นัก นักเรียนจึงกล้าเอางานอื่นขึ้นมาทำ การนั่งงานหรือกิจกรรมอื่นขึ้นมาทำนี้พบในครูกลุ่มที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สาขาอื่นเช่นกัน แต่ไม่พบในครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท สุขศึกษา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. โรงเรียนใดที่จัดให้ครูสุขศึกษาสอนวิชาอื่นหรือทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการสอนวิชาสุขศึกษา ครูสุขศึกษาในแต่ละระดับชั้นควรมีการประชุมและช่วย เหลือกันในการวางแผนการสอนสุขศึกษา เพื่อ เป็นการแบ่ง เบาภาระของครูแต่ละคน หากครูในระดับต่าง ๆ มีเพียงคนเดียว ครูในหมวดวิชาอาจช่วยกันทำสื่อการเรียนการสอนในระหว่างปีภาคเรียน
2. โรงเรียนใดที่มีครูสาขาวิชาอื่นสอนวิชาสุขศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย ควรจัดให้มีการประชุมหมวด เพื่อสอบถามปัญหาการเรียนการสอนและหาทางช่วย เหลือหากมี ปัญหาการเรียน นอกจากนี้ควรมีการร่วมมือกันวางแผนการสอนในแต่ละระดับชั้นด้วย
3. ครูสุขศึกษาควรมีการวางแผนร่วมกันในการทำแบบประเมินผลวิชาสุขศึกษา และควรให้มีการประเมินผลทางด้านทัศนคติและการปฏิบัติควบคู่กันไป
4. ครูสุขศึกษาควรมีการ เพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองโดยการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่อบรมในเรื่องการสอนสุขศึกษา หรือความก้าวหน้าต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพ
5. โรงเรียนใดที่ไม่มีการนิเทศการสอนภายในหมวดวิชา ควรจัดให้มีการนิเทศภายในหมวดวิชาโดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้นิเทศ หรือให้เพื่อนครูด้วยกันเป็นผู้นิเทศ การนิเทศนี้จะทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจมากขึ้นสามารถทำการสอนได้ดีขึ้น
6. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้ครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษาโดยตรงทำการสอนสุขศึกษา หากไม่สามารถทำได้ ควรจัดให้มีการอบรมครูที่จบทางสาขาอื่นซึ่งรับหน้าที่สอนวิชาสุขศึกษา ให้มีความรู้ความ เข้าใจในหลักการสอนสุขศึกษา เพื่อที่จะสามารถทำการสอนสุขศึกษาได้ถูกต้อง
7. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูสุขศึกษามีโอกาส เพิ่มพูนความรู้โดยจัดส่ง เข้ารับการอบรมสัมมนาในหลักสูตรต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพที่หน่วยงานราชการหรือ เอกชนจัดขึ้น และควรให้ครูสุขศึกษา เท่านั้นไปเข้ารับการอบรม ไม่ใช่มอบหมายให้ครูอื่น ๆ ไปเข้ารับการอบรม
8. ผู้บริหารควรจัดให้มีโครงการสุขภาพในโรงเรียนและชี้แจงให้ครูทุกคนในโรงเรียน ได้ทราบและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ หากโรงเรียนใดมีการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนอยู่แล้ว ผู้บริหารควรดูแลให้การดำเนินโครงการ เป็นไปอย่างถูกต้อง เช่น เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้บริหารควรจะ เน้นให้ครูดูแลสภาพแวดล้อมในชั้น เรียนให้ถูกสุขลักษณะ

นอกเหนือจากการดูแลสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงเรียน และควรให้ความสำคัญในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนสุขศึกษาให้แก่ครูด้วย

9. การจัดอบรมครูสุขศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ นอกเหนือจากการเน้นด้านวิชาการหรือความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านสุขภาพแล้ว ควรจัดสอดแทรกหลักการสอน ประชญาและแนวทางการสอนสุขศึกษาที่ถูกต้องให้แก่ครูด้วย นอกจากนี้ควรพิจารณาความเหมาะสมในเรื่องสาขาวิชา เอก - โทของครูผู้สมัคร เข้ารับการอบรมและวิชาที่ครูทำการสอนจริง เพื่อให้ครูได้รับประโยชน์มากที่สุด

10. ศึกษานิเทศก์ทางด้านสุขศึกษาควรมีเวลาในการนิเทศการสอนในชั้นเรียนให้มากขึ้น เพื่อจะได้ทราบปัญหาและสามารถช่วยเหลือครูได้ตามความต้องการที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยเรื่องนี้อื่น เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนสุขศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้โดยใช้วิธีการให้ครูประเมินตนเองควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์หรือสังเกตการสอน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ควรมีการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน
4. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษา
5. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาแบบสังเกตการสอนนี้ไปใช้เพื่อการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน